

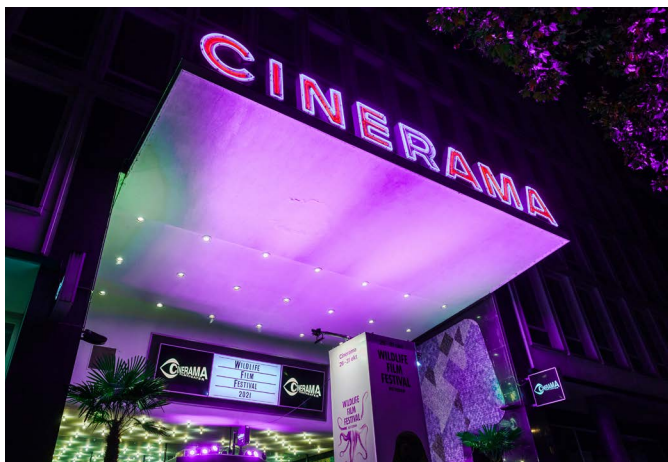
Van kikker tot flamingo

Tien jaar Wildlife Filmfestival Rotterdam

André De Baerdemaeker [ecoloog, Bureau Stadsnatuur en filmliefhebber; debaerdemaeker@bureaustadsnatuur.nl]

Het begon allemaal als een idee van een stel vrienden onder elkaar. Maar wat in de meeste kringen niet verder komt dan wat borrelpraat, onttaarde in de handen van Raymond Lagerwaard en zijn vrienden in een heus filmfestival. Met louter natuurfilms, want daar draait het om bij het Wildlife Filmfestival Rotterdam. Ondertussen is de tiende editie van het festival zojuist volbracht. Hoog tijd voor een terugblik.

▲ De entree van bioscoop Cinerama in de kleuren van het WFFR in 2021.

▲ Het Natuurhistorisch is een vaste partner van het WFFR.

Jaarlijks worden over de gehele wereld mooie en impactvolle natuurfilms gemaakt die de reguliere bioscopen in Nederland niet bereiken. Daarmee lopen veel van die prachtige films een groot deel van het publiek mis. Dat is zonde, want juist door mensen bekend te maken met de schoonheid van de natuur, creëer je draagvlak voor het behouden en beschermen ervan. Films bieden een ongekende mogelijkheid om plant- en diersoorten, landschappen en gebeurtenissen te zien die normaal gesproken onzichtbaar blijven. Simpelweg omdat ze zich aan de andere kant van de wereld afspelen, of omdat het veel te moeilijk is om ze waar te nemen. Het natuurschoon dat uit natuurfilms spreekt, doet de toeschouwer zich bewust worden van de collectieve verantwoordelijkheid die wij als mensheid dragen voor het behoud ervan.

Vliegende start

Misschien was dit wel de belangrijkste drijfveer om het Wildlife Film Festival Rotterdam (WFFR) op te richten. Het enige filmfestival in Nederland dat speciaal gericht is op het vertonen van films over de na-

tuur, het milieu, de biodiversiteit en klimaatverandering. Op 29 oktober 2015 ging de eerste editie van start. In het monumentale Cinerama, Rotterdams oudste bioscoop die al sinds 1957 aan de Westblaak gelegen is, werd het festival afgetrapt met als openingsfilm *De IJsvogel* van Cees van Kempen. Dat weekend werd een selectie van ruim vijftig Nederlandse en internationale natuurfilms en -documentaires vertoond aan een publiek van dik 2100 bezoekers. Een vliegende start voor een fonkelnieuw festival. Dit smaakte naar meer.

Online

In de daaropvolgende jaren kon het festival zich uitbreiden en ontwikkelen. Iedere editie kwam men met een nieuw logo op de propen. Het begon met kikkerpoten en latere edities waren getooid met onder meer een gewei, vlindervleugels, octopusarmen en een walvisstaart. Bezoekersaantallen namen van jaar tot jaar toe, tot een recordaantal van ruim 27.000 natuurfilmliefhebbers in 2024. Na de moeizame edities tijdens de coronapandemie was het een verademing voor velen om weer in de bioscoopzaal

plaats te kunnen nemen. Een gevolg van de corona-lockdowns was wel dat het WFFR min of meer noodgedwongen een online-filmfestival ontwikkelde naast het fysieke festival in Cinerama. Daardoor kan het publiek ook tijdens en na het festival enkele weken lang thuis op de bank natuurdocumentaires bekijken. Een uitkomst voor wie te ver weg woont, bepaalde films tijdens het festival moest missen, of voor wie die ene prachtfilm in alle rust nog een keer tot zich wil nemen.

Flamingo Awards

Ieder jaar ontvangt de festivalorganisatie ruim 500 ingezonden natuurfilms uit alle delen van de wereld. Het is een enorme klus om uit dat overweldigende aanbod een betekenisvolle selectie te destilleren. Dit is de taak van de selectiecommissie, die bestaat uit zo'n 25 professionals uit de film- en natuursector. De commissie vangt al maanden voor aanvang van het festival aan met het beoordelen van de inzendingen. In juni komt de commissie bijeen in Het Natuurhistorisch om op basis van kwaliteit, thema, relevantie en originaliteit het aantal films terug te brengen tot de vijftig die worden toegelaten.

▲ Tijdens de opening van de tiende editie prijken alle logo's op het grote doek.

Dit zijn de films die meedingen voor een van de elf categorieën van de Flamingo Awards, die tijdens de feestelijke uitreiking in de Arminiuskerk worden toegekend aan de filmmakers. Ieder jaar buigt een jury van bekende en minder bekende deskundigen zich over de geselecteerde films. Zij beslissen over het toekennen van alle awards, met uitzondering van de publieksprijs. In voorgaande jaren werd de rol van jurylid onder andere vervuld door Marianne Thieme, Sacha de Boer en Kees Moeliker. De meest prestigieuze onder de Flamingo Awards is de Festival Grand Prix voor de beste film op het gebied van cinematografie, originaliteit, verhaallijn, muziek, voice-over en de mate van impact. In 2024 ging die eer naar *De Wilde Noordzee*, van Mark Verkerk.

Ontmoeting

Het Wildlife Filmfestival biedt meer dan alleen de gelegenheid tot het bekijken van mooie films op het grote doek. Het festival brengt filmmakers, natuurbeschermers en experts samen voor een breed publiek. Mensen krijgen zo de gelegenheid tot het stellen van vragen aan nationale en internationale filmmakers tijdens gesprekken voor en na vertoningen. Zo wordt het een persoonlijke ervaring die tot nadenken stemt. Dat geldt ook voor de ruim 2000 leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs die deelnemen aan het educatieprogramma. Zij bekijken natuurfilms en worden daarbij door moderators meegenomen in nieuwe kennis en inzichten die mooi aansluiten bij het lesprogramma van school.

Het is een effectieve manier om meer mensen te betrekken bij natuurbehoud en biodiversiteit. Dat is alleen mogelijk dankzij de filmmakers die steeds weer in staat blijken prachtige en boeiende films te produceren. Om dat te stimuleren organiseert het WFFR de zogenoemde *Industry Days*, waarin filmmakers en producenten elkaar ontmoeten en deelnemen aan een tweedaags programma met inspirerende workshops en lezingen. Een voedingsbodem voor nieuwe projecten en filmproducties.

Lokaal

Hoewel het WFFR door rasechte Rotterdammers is opgericht, beseft men maar al te goed dat lang niet iedereen naar Cinerama in Rotterdam kan afreizen om een festivalfilmpje mee te pikken. Dat kan zelfs al lastig zijn voor de inwoners van Rotterdam zelf, omdat lang niet iedereen

over dezelfde middelen en mogelijkheden beschikt. Daarom is in 2024 begonnen met het programma WFFR Lokaal. Door nauwe samenwerking met lokale en culturele partners waren de mooiste, ontroerendste en spannendste natuurfilms van het festival te zien op 19 verschillende locaties in de stad. Zo werd het de mensen iets makkelijker gemaakt een film dicht bij huis te bezoeken. Daarnaast is in 2023 Wageningen Wildlife in het leven geroepen. Een Wageningse editie van het festival voor wie Rotterdam net even iets te ver vindt. Deze uitbreidingen geven eens te meer aan dat het festival ook na tien jaar een gevoelige snaar weet te raken. Er is veel vraag naar natuurbeleving en verwondering. En hoewel je dat bij uitstek bereikt door zelf naar buiten te gaan, is het in dat gure herfstweer ook wel lekker om daarvoor in de bioscoop neer te ploffen. ◀

▲ De allereerste openingsfilm van Wildlife Filmfestival Rotterdam 2015 was *De IJsvogel* van Cees van Kempen.

SHIFTING BASELINE

Rik van der Linden is documentaire- en programmamaker. Hij besloot in 2020 uit een ander vaatje te tapen en vanaf dat moment al zijn werk in dienst te stellen van de natuur. Zijn film De Verwonderaars ging in première als de openingsfilm van Wildlife Film Festival 2024. Met zijn andere film, Het Vergeten Leven van Nederland, won hij de Flamingo Award voor beste onafhankelijke productie.

Naast De Verwonderaars, waarmee het WFFR opende, was van mij ook Het Vergeten Leven van Nederland tijdens het festival te zien. In deze film maak ik een reis door de tijd en het landschap van de Rijnmaasmonding. Dan is een samenwerking met Het Natuurhistorisch bijna onvermijdelijk. Tijdens het maken van Grijsgroen, een serie over de stad als fonkelnieuw habitat op een oeroude planeet, had ik kennis gemaakt met zo'n beetje alle ecologen

die verbonden zijn aan het museum. Wat ik toen nog niet kon weten is dat zij een belangrijk aandeel zouden krijgen in Het Vergeten Leven van Nederland.

In deze documentaire probeer ik mijzelf te genezen van het *shifting baseline syndrome*. Zo noemen we het fenomeen dat de mensheid slecht in staat is natuurervaringen van generatie op generatie door te geven. Wat voor mij nu als een natuurlijke rijkdom aanvoelt, is voor iemand van vijftig jaar geleden misschien wel armoe. Ik ging hiernaar op zoek. Met een ecologisch-historische bril leg ik in de film een reis door de Rijnmaasmonding opnieuw af die ik als kind vaak aflegde. Ik ontdek hoe het landschap gevormd is, welke natuurlijke rijkdom daarbij hoorde en hoe dat is veranderd.

Tijdens de research was ik op zoek naar iemand die als kind ijverig vogeltellingen deed en nu op leeftijd was, maar nog altijd bevlogen. Mijn contacten bij het museum waren unaniem: Gerard Ouweneel moest ik hebben. Als ik een verhaallijn op het spoor was kon ik altijd iemand bellen om te checken of ik niet uit mijn nek kletste als ik zulks zou beweren. Maar vooral de bezielde uitwisseling is van waarde. Hoe ideeën precies ontstaan is achteraf nooit te achterhalen, maar een

bezielde gesprek met mensen die kennis van en vooral passie voor natuur hebben is essentieel.

Daarom voelt het ook zo logisch dat de laatste scène van dit verhaal gesitueerd is in de Hoboken Salon van Het Natuurhistorisch. Daar knip ik plaatjes uit de Verkade-albums van Jac P. Thijsse die een beeld geven van de veranderingen in ons landschap. Ik zet een levende dode bij in het museum. De afgelopen eeuw hebben we veel soorten het pad van ons landschap naar het museum zien bewandelen en hoewel ik Het Natuurhistorisch een warm hart toedraag, zie ik de vogels liever in het landschap dan daar.

Dat gevoel bespeur ik bij iedereen daar, in dat museum. Die drijfveer om te werken aan een levendige stad is er permanent voelbaar. En wat ik ook voel, is dat onze laatste samenwerking moet nog komen. ◀

In 2022 maakte Rik de serie Grijsgroen, die werd uitgezonden door RTV Rijnmond. In die serie herontdekte hij de stad als nationaal park. In de expositie Passie voor Vogels is een fragment uit zijn film Het Vergeten Leven van Nederland te bekijken.

▲ Rik van der Linden neemt de Flamingo Award voor Beste Onafhankelijke Productie 2024 in ontvangst.